
ÚVODNÍK

Psychiatr – psychoterapeut – adiktolog?

Popov P.

Mezi poctami, které uděluje předsednictvo České lékařské společnosti J. E. Purkyně svým členům, zaujímá nejvyšší místo Purkyňova cena. Tato cena je největším uznáním za mimořádné zásluhy o rozvoj některého lékařského oboru. Purkyňova cena je udělována od roku 1962 (kdy uplynulo sto let od ustavení Spolku lékařů českých v Praze) během Purkyňových dnů, pořádaných od roku 1960 vždy v červnu na zámku v Libochovicích (rodišti J. E. Purkyně). Návrhy na udělení Purkyňovy ceny předkládají předsednictvu ČLS JEP za jednotlivé odborné společnosti jejich výbory. (V letošním roce bylo odbornými společnostmi nominováno více než dvacet kandidátů, a v době, kdy odevzdávám tento úvodník do redakce časopisu, ještě není o laureátovi rozhodnuto.)

Společným kandidátem Psychiatrické společnosti, Společnosti pro návykové nemoci a Psychoterapeutické společnosti v roce 2006 je doc. MUDr. Jaroslav Skála, CSc. Co vedlo členy výborů tří odborných společností ke shodě při výběru jednoho společného kandidáta?

Psychiatrická společnost svým návrhem oceňuje zásluhy doc. Skály o rozvoj psychiatrie v oblasti zkoumání a léčby duševních poruch, vyvolaných účinkem psychoaktivních látek. Další dvě jmenované společnosti oceňují svým návrhem nejen průkopnické, ale zejména též zakladatelské zásluhy kandidáta. MUDr. Jaroslav Skála byl jedním z předsedů Psychoterapeutické sekce (která vznikla ve stejném roce jako Psychiatrická sekce a z ní poté samostatná Česká psychiatrická společnost – ČPS). V roce 1989 byla – zejména zásluhou doc. Skály – Psychoterapeutická sekce transformována v samostatnou odbornou společnost a Jaroslav Skála se stal jejím prvním předsedou. Obdobně se (v roce 1956) zasloužil o vznik a rozvoj Sekce pro studium alkoholismu, o deset let později rozšířené o problematiku toxikomanií. „AT sekce“ byla předchůdkyní Společnosti pro návykové nemoci ČLS JEP. Jedním z členů přípravného výboru, spoluzakladatelem a členem prvního řádného výboru této nové společnosti byl doc. Skála. To, co je výbory našich odborných společností posuzováno jako mimořádné zásluhy, hodné mimořádného ocenění, je někdy naopak vnímáno negativně. Přeměna původních sekcí Psychiatrické společnosti v samostatné odborné

společnosti, či vznik nových odborných společností vedle existujících sekcí ČPS vzbuzuje u některých kolegů obavy z tříštění, až „atomizace“ oboru psychiatrie. Dovolím si připomenout, že jde o analogii, respektive o opakování historického procesu, kterým prošla sama mateřská společnost. V roce 1919 byla založena předchůdkyně ČPS – Purkyňova společnost pro bádání o duši a nervstvu. K jejímu vzniku však, de facto, došlo odštěpením od Spolku lékařů českých, k jehož založení dal podnět právě Purkyně (jehož jméno si – jako první – dala do názvu právě nová „odštěpená“ společnost). Teprve mnohem později vzniká Česká lékařská společnost J. E. Purkyně a její součástí se stává i původní „psychiatrická“ Purkyňova společnost (pro bádání o duši a nervstvu). Tak, jako zakladatelé ČPS a jejich pokračovatelé nerezignovali na své lékařské povolání, ale naopak rozvíjeli psychiatrii jako medicínský obor, tak i členové sekcí ČPS a vedle nich existujících samostatných společností v zásadě rozvíjejí obor psychiatrie. Strom se někdy obtížně určuje podle vzhledu (který se během roku většinou dramaticky mění), spolehlivě se však pozná podle ovoce. Lékař Jaroslav Skála, který sám sebe většinu své profesionální kariéry označoval za alkoholologa a později za adiktologa, byl jmenován docentem v oboru psychiatrie. Ve své habilitační práci se zabýval epidemiologickými a preventivními aspekty záchytné (detoxikační) stanice – zařízení, které založil jako součást protialkoholního oddělení Psychiatrické kliniky a které bylo (jako medicínská instituce) první svého druhu na světě. Při léčbě svých pacientů, závislých na návykových látkách, používal komplexní diagnostiku i terapii, do které – jako klíčovou terapeutickou metodu – zařadil skupinovou psychoterapii. Systém sebezkušenostního výcviku ve skupinové psychoterapii SUR, který založil spolu s psychiatrem Rubešem a psychologem Urbanem, připravil pro psychoterapeutickou praxi v řadě programů a institucí mnoho kvalitních terapeutů, rekrutujících se (kromě psychiatrie) z různých odvětví medicíny. Již samotný podíl na edukaci a psychoterapeutickém výcviku psychiatrů, který by nepřekročil hranice oboru, by byl velmi záslužný. Překročení těchto hranic (někdy kritizované jako rozměňování oboru a předávání terapeutických kompetencí mimo obor) přineslo bezprostřední pomoc pacientům s psychickými a psychosomatickými poruchami, léčenými kolegy

z jiných oborů, kteří – kromě své primární intervence – provádějí psychoterapii. V případě adiktologie (prevence, léčby a výzkumu návykových nemocí) došlo „překračováním hranic“ k výrazné pozitivní změně ve vnímání role psychiatrie a její-

ho mezioborového významu ve velmi rozsáhlém spektru institucí, činných v adiktologické oblasti. Díky tomu je dnes ve většině těchto institucí psychiater považován za důležitého, resp. nepostradatelného profesionálního partnera.

Dodáno redakci: 25. 4. 2006

Prim. MUDr. Petr Popov, CSc.

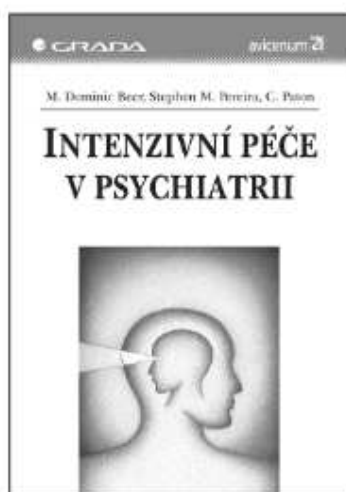
SOMATIZACE A FUNKČNÍ PORUCHY

Karel Chromý, Radkin Honzák a kol.

Publikace překlenuje současnou mezeru v našich znalostech o potřebném léčebném postupu tam, kde se uváděné zdravotní poruchy považují za orgánově nevysvětlené tělesné potíže. Kniha současně nabízí řešení v situacích, kdy zážitek somatogenně podmíněných tělesných změn a pocitů může u disponovaného člověka vést k abnormálnímu jednání, k funkční superpozici a jejímu přetrvávání v bludném kruhu. Autorům – vynikajícím odborníkům v oboru – se podařilo řadu problémů osvětlit, ilustrovat je kazuistikami a dovést lékaře prakticky všech oborů k poznání, že současná medicína nezbytně vyžaduje dobrý psychosociální přístup. Kniha je určena všem zdrav. oborům, ale zejména psychiatrům, internistům, praktickým lékařům jak v pre- tak postgraduálním studiu. Recenze: doc. MUDr. J. Baštecký, CSc., MUDr. J. Vojtíšková.

Vydala Grada Publishing v roce 2005, ISBN 80-247-1473-6, kat. č. 1500, B5, brožovaná vazba, 220 str., cena 299 Kč.

Objednávku můžete poslat na adresu: Nakladatelské a tiskové středisko ČLS JEP, Sokolská 31, 120 26 Praha 2, fax: 224 266 226, e-mail: nts@cls.cz

INTENZIVNÍ PÉČE V PSYCHIATRII

Beer M. D., Pereira S. M., Paton C.

Kniha anglických autorů podává komplexní pohled na systém psychiatrické intenzivní péče v zemích Spojeného království se zvláštním zřetelům zejména na její forenzní a etické aspekty. Jednotlivé části publikace se věnují terapeutickým intervencím, zhodnocením a zvládnutím rizik, struktura a vedení jednotek intenzivní psychiatrické péče. Podrobně jsou probírány otázky psychologického a psychofarmakologického přístupu k pacientům s akutně vzniklým neklidným chováním a otázky návazné dlouhodobé péče. Je diskutována účelnost postupů využívajících fyzické omezení nemocných. Publikace přináší též mnoho zajímavých podnětů, které mohou sloužit i jako podklady pro tvorbu národních standardů odborných postupů v této oblasti.

Vydala Grada Publishing v roce 2005, ISBN 80-247-0363-7, 304 stran, cena 490 Kč.

Publikaci můžete objednat na adrese: Nakladatelské a tiskové středisko ČLS JEP, Sokolská 31, 120 26 Praha 2, fax: 224 266 226, e-mail: nts@cls.cz